

በኢትዮጵያ ፌዴራላዊ ዲሞክራሲያዊ ሪፐብሊክ
የፌዴራል ጠቅላይ ፍርድ ቤት

የፌዴራል ጠቅላይ ፍርድ ቤት ሰበር ሰሚ ችሎት በሰ/መ/ቁጥር 220042 የቀረበ አቤቱታን የፌዴራል የአስተዳደር ስነ ስርዓት አዋጅ ቁጥር 1183/2013 አንቀጽ 43 እና 44 መሠረት በማድረግ ያሳለፈው ውሣኔ

ማሳሰቢያ፡- ይህ የሰበር ችሎት ውሳኔ ሰነድ ለጥናትና ምርምር ሥራ ወይም ለማንዛቤ አንጂ
ለፍርድ አፈጻጸም ዓላማ አያገለግልም

የኢትዮጵያ ፌዴራላዊ ዲሞክራሲያዊ ሪፐብሊክ
የፌዴራል ጠቅላይ ፍርድ ቤት
ሰበር ሰሚ ችሎት

መ/ቁጥር፦ 220042

ህዳር፦ 30 ቀን 2015

ዳኞች፡- እትመት አሰፋ

ሌሊሴ ደሳለኝ

ደጀኔ አያንሳ

ሀብታሙ እርቅይሁን

እስቲበል እንዱዓለም

አመልካች፡- ወ/ሮ ሀና ሰለሞን ዘነበ - አልቀረቡም

ተጠሪ፡- 1.ወ/ሮ አስናቀች ወልዴ ገ/ማሪያም - አልቀረቡም

2.የካ/ክ/ከ/መ/ል/ማ/ጽ/ቤት ዐቃቤ ህግ ወንድሸ አለሙ

መዝገቡ ተመርምሮ ተከታዩ ፍርድ ተሰጥቶታል፡፡

ፍ ር ድ

ለሰበር አቤቱታ መነሻ የሆነዉ ጉዳይ አመልካች የፌዴራል የመጀመሪያ ደረጃ ፍርድ ቤት በመዝገብ ቁጥር 168017 ላይ በ07/12/2013 ዓም የሰጠዉ ፍርድ የፌዴራል ከፍተኛ ፍርድ ቤት በመዝገብ ቁጥር 279899 ላይ በ22/02/2014 ዓ.ም በትዕዛዝ ያፀናዉ መሠረታዊ የህግ ስህተት የተፈፀመበት በመሆኑ ይታረምልኝ በማለት ስላቀረቡ ነዉ፡፡

የጉዳዩ መነሻ የሆነዉ አመልካች ከሳሽ ተጠሪዎች ተከሳሽ በመሆን በፌዴራል የመጀመሪያ ደረጃ ፍርድ ቤት ተከራክረዋል፡፡ ለክርክሩ መሰረት የሆነዉ በአመልካች በኩል በ20/08/2013 ዓም በተጻፈ ባቀረቡት የተሻሻለ ክስ ሲሆን ይዘቱም በየካ ክ/ከተማ ወረዳ 06 የቤት ቁጥር 1168 የቦታዉ ስፋት 692 የሆነ ቦታ ከሚች እናታቸዉ በስጦታ ያገኙ መሆኑን 1ኛ ተጠሪ የዉርስ ይጣራ ጥያቄ

ማ ሰታወሻ፡- ይህ የሰበር ችሎት ውሳኔ ሰነድ ለጥናትና ምርምር ሥራ ወይም ለማንዛቤ እንጂ
ለፍርድ አፈጻጸም ዓላማ አያገለግልም

አቅርበው ዉድቅ ሆኖባቸዉ ሳለ 2ኛ ተጠሪ በህገ ወጥ መንገድ 692 ካ/ሜትር ይዞታዉን በእጃቸዉ አድርገዉ ሲገለገሉበት የነበረዉ ይዞታ ከአመልካች ይዞታ ላይ ተቀንሶ ለ1ኛ ተጠሪ ካርታ መስጠቱን ካርታ የወጣላቸዉ በህገ ወጥ መንገድ በመሆኑ በቀን 25/05/2004 በካርታ ቁጥር የካ/172834/04 ለ1ኛ ተጠሪ የተሰጠዉ የአመልካችን መብትና ጥቅም የሚነካ በመሆኑ ካርታዉ እንዲመክን ይወሰንላቸዉ ዘንድ ዳኝነት ጠይቋል፡፡

1ኛ ተጠሪ በ05/06/2013 ዓም በተጻፈ ያቀረቡት መልስ በየካ ክ/ከተማ ወረዳ 06 የቤት ቁጥር 1169 ከ1988 የአየር ካርታ እና ከ1991 ከተሰጠዉ ካድስተር ቢል መነሻነት ከሚች አባታቸዉ ጋር ከ1953 ዓ.ም ጀምሮ በመያዝ ሲገለገሉበት ቆይተዉ ወንድማቸዉም በ1992 ሲሞት የሚች አባታቸዉና የሚች ወንድማቸዉ ወራሽ በመሆን የያዙት ይዞታ መሆኑን በይርጋ ይታገዳል የተባለዉ የቤት ቁጥር 1168ን በተመለከተ እንጂ የቤት ቁጥር 1169 አለመሆኑን፤ለአመልካች በኑዛዜ የተላለፈላቸዉ ይዞታ ስፋቱ 505 ካ/ሜትር ብቻ ሆኖ ሳለ ተወስዶብኛል በሚል ያቀረቡት ክስ በማስረጃም የተደገፈ አይደለም፡፡ ስለሆነም ለ1ኛ ተጠሪ የተሰጠዉ ካርታ የሚመክንበት ምክንያት የለም በሚል ተከራክረዋል፡፡

2ኛ ተጠሪ በ26/06/2013 ዓም በተጻፈ ያቀረቡት መልስ ለ1ኛ ተጠሪ የተሰጠዉ ካርታ በመመሪያ ቁጥር 17/2006 መሠረት በስአይኤስ እና በጂአይኤስ መረጃ ላይ መሠረት በማድረግ ከወረዳዉ አስተዳድር በማረጋገጥ ቅሬታም ካለ ማስታወቅያ በመለጠፍ ቅሬታ አለኝ የሚል ወገን ባለመቅረቡ በዚህ አግባብ የተሰጠ ካርታ ነዉ፤ በቤት ቁጥር 1169 በሚች አቶ ወልዴ ገ/ማርያም መሆኑን አረጋግጠን በህጉ መሠረት የሰጠነዉ ካርታ ነዉ፤ የአመልካች ይዞታ የተነጣጠለ ይዞታ እንደመሆኑ መጠን አጠቃላይ የሚደርሳቸዉ ይዞታ 505 ካ/ሜትር ነዉ በይዞታዉ መሰረት ካርታ ሠርተን ሰጥተናል፤ ከአመልካች ይዞታ ላይ ተቀንሶ ለ1ኛ ተከሳሽ የተሠጠ ካርታ የለም፤ይዞታዉ ቀድሞም የቤት ቁጥር 1169 የሚች አቶ ወልዴ ገ/ማሪያም ከሞቱ በኋላ ይዞታዉ በትንሳኤ ወልዴና በአስናቀች ወልዱ ተይዞ የነበረ ሲሆን ትንሳኤ ወልዴ በመሞታቸዉ ሚች አቶ ወልዴ ገ/ማሪያም ብቸኛ ወራሽ 1ኛ ተጠሪ በመሆናቸዉ በዚህ አግባብ ካርታ ለ1ኛ ተጠሪ ተሰርቷል፤ በተጭበረበረ መንገድ የተሰጠ ካርታ አይደለም፤ በመቁ 88002 እና 88446 የተያዘ ጉዳይ በቤት ቁጥር 1168 እንጂ 1169ን አልነበረም፡፡ በመ/ቁጥር 58002 ተይዞ የነበረዉ ጉዳይም የቤት ቁጥር 1169 ብቻ ሳይሆን የቤት ቁጥር 1168ን በአጠቃላይ በመሆኑ እንዲሁም የቤት ቁጥር 1169 የሚች አቶ ወልዴ ገ/ማርያም መሆኑ ያላከራከረና 1ኛ ተጠሪም ወራሽ መሆናቸዉ እስካልተሻረ ድረስ በወቅቱ 1ኛ ተጠሪና ወንድማቸዉ አቶ ትንሳኤ ወልዴ ንብረቱን በጋራ ማስተዳዳር ይችሉ ነበር፤አመልካች በቤቱ ላይ መብት ያላቸዉ ስለመሆኑ ሳያረጋግጡ ክስ ያቀረቡ በመሆኑ ክሱ ዉድቅ ይሁን ሲሉ ተከራክረዋል፡፡

ፍርድ ቤቱም ግራ ቀኙን አከራክሮ የአመልካችን ይዞታ በማካተት ለ1ኛ ተጠሪ ካርታ ተሰርቶ ተሰጥቷል ወይስ አልተሰጠም? የሚለዉን ጭብጥ በመያዝ የቤቱን ማህደር በማስቀረብ የሰዉ ምስክሮች በመስማት ጉዳዩን መርምሮ የአመልካችን ጥቅም በሚጎዳ መልኩ ለ1ኛ ተጠሪ ካርታ የተሰጠ መሆኑን ያቀረቡት ማስረጃዎች የሚያስረዱ ባለመሆናቸዉ ለ1ኛ ተጠሪ የተሰጠዉ ካርታ ሊመክን አይገባም በማለት ፍርድ ሰጥቷል፡፡

ማ ሰታወሻ፡- ይህ የሰበር ችሎት ውሳኔ ሰነድ ለጥናትና ምርምር ሥራ ወይም ለማንዛቤ እንጂ ለፍርድ አፈጻጸም ዓላማ አያገለግልም

አመልካችም በዉሳኔዉ ቅር በመሰኘት ለፌዴራል ከፍተኛ ፍርድ ቤት የይግባኝ ቅሬታ ያቀረቡ ቢሆንም ከፍተኛ ፍርድ ቤቱ የቀረበዉን የይግባኝ ቅሬታ ሠርዟል፡፡

አሁን የቀረበዉ የሠበር አቤቱታም ከፍ ሲል የተገለፀዉን ዉሳኔ መሰረታዊ የህግ ስህተት የተፈጸመበት በመሆኑ እንዲታረምላቸዉ አመልካች ጥር 20 ቀን 2014 ዓ.ም በተጻፈ የሰበር አቤቱታ ያቀረቡ ሲሆን መሠረታዊ ይዘቱም፣ ተጠሪ የአባታቸዉ ንብረት እንዲጣራላቸዉ የጠየቁት በመዝገብ ቁጥር 88440 ላይ በቀን 30/03/2007 ዓ.ም ሲሆን ካርታ የተሰጣቸዉ በ2004 ሲሆን 2ኛ ተጠሪ ዉርስ ባልተጣራበት ካርታ መስጠቱ ትክክል አይደለም፤ 1ኛ ተጠሪ ከአባታቸዉ የሚወርሱት ቀድሞ ወደ ስማቸዉ ያዛወሩት የቤት ቁጥር 1169 የሆነዉ ቤት ብቻ ነዉ ካርታዉ በተገቢ መንገድ የተሰጣቸዉ አይደለም፤ዉርስ ይጣራ ብለዉ ያቀረቡት ክስም በይርጋ ይታገዳል የተባለ መሆኑን፤ የስር ፍርድ ቤትም ይህንን በአግባቡ ሳይመረምረዉ እና ሳይመለከተዉ ክሱን ዉድቅ ማድረጉ ትክክል አለመሆኑን፤ ዉርስ ይጣራ ጥያቄያቸዉ ወይም ክስ ያቀረቡት በፍ/ሥ/ሥ/ህግ ቁጥር 5(1) መሠረት የአባታቸዉ የዉርስ ንብረት ይጣራ ጥያቄ ዉድቅ የተደረገ መሆኑን፤ ሟች አባታቸዉ ትተዉ የሞቱት የዉርስ ንብረት የሌለ መሆኑን፤1ኛ ተጠሪ ተለይቶ የተላለፈላቸዉ ንብረት በሌለበት ካርታ መሰጠቱ ትክክል አለመሆኑን እያስረዳዉ የስር ፍርድ ቤት ክሴን ዉድቅ ማድረጉ ትክክል አይደለም፤ይዞታዉን በተመለከተ በእጄ ያለዉ ይዞታ ምን ያህል እንደሆነ በትዕዛዝ ሳያጣራ ዉሳኔ መስጠቱ ትክክል አለመሆኑን፤የአመልካች ካርታ የተሰራዉ በአየር ካርታ ልኬት ሲሆን የ1ኛ ተጠሪ ደግሞ በአካል በመሄድ መሆኑን ከአ/አ/መ/ል/ማ/ቢሮ የተሰጠዉ ምላሽ መገለጹ በሁለት ዓይነት ልኬት በአንድ የጋራ መብት የሚጋሩ ባለ ይዞታዎች መካከል ልዩነት የሚፈጥር በመሆኑ የስር ፍርድ ቤት ተጨማሪ ትዕዛዝ በመስጠት ሳያጣራ ማለፉ ትክክል አይደለም፤በመሆኑ በስር ፍርድ ቤት የተሰጠዉ ዉሳኔ እንዲሻር ጠይቀዋል፡፡

ሰበር አጣሪ ችሎትም መዝገቡን መርምሮ አመልካች እና 1ኛ ተጠሪ የሚከራከሩበት መሬት ልኬት በንዕዕር የተሰራዉ እንዴት እንደሆነ መጀመሪያ ደረጃ ፍርድ ቤት ለአ/አበባ ከተማ አስተዳደር መሬት ልማት ቢሮ እንዲያጣራለት ባዘዘዉ መሰረት ቢሮዉ የግራ ቀኙን ማህደር ተመልክቶ የአሁን አመልካች የሥር ከሳሽ ይዞታ ተለክቶ ንዕዕሩ የተሰራዉ በ1988 አየር ካርታ መነሻ ተደርጎ ሲሆን የተጠሪ ንዕዕሩ የተሰራዉ በወቅቱ በልኬት ጊዜ በያዙት ቦታ መጠን መሆኑን ገልጾ በዚህ መልኩ በተለያየ ልኬት ንዕዕሩ መሠራቱ ተገቢ ያለመሆኑን በገለፀበት ሁኔታ የስር ፍርድ ቤቶች በዚህ ላይ ምንም ሳይሉ በማለፍ የመወሰናቸዉ አግባብነት ለማጣራት ያስቀርባል ተብሎ ግራ ቀኙ የፁሑፍ ክርክር አቅርበዋል፡፡

በዚሁ መሰረት 1ኛ ተጠሪ ግንቦት 29 ቀን 2014 ዓ.ም በተጻፈ ያቀረቡት መልስ ይዘቱም፣ የአ/አበባ ከተማ መሬት ልማት ማኔጅመንት ቢሮ የግራ ቀኞችን ተከራካር ወገኖች ይዞታዉ የተለየበትን አግባብ ማስረጃ ግልፅና ድጋሚ ማብራሪያ የማያስፈልገዉ የ1ኛ ተጠሪ ሳይሆን አመልካች ካርታ ያገኙበት መንገድ ትክክል አለመሆኑን ያረጋገጠ ነዉ፤ የስር ፍርድ ቤት ተገቢዉን ጭብጥ በመያዝ በሰዉ ምስክር በሰነድ ማስረጃ በማጣራት ዉሳኔ የሰጠ መሆኑን ፤ የ1ኛ ተጠሪ መብት በይርጋ ያልታገደ መሆኑን በመግለጽ በስር ፍርድ ቤቶች የተሰጠዉ ዉሳኔ መሰረታዊ የህግ ስህተት ያልተፈጸመበት በመሆኑ ይጽናልን ሲሉ ተከራክረዋል፡፡

ማ ሰታወሻ፡- ይህ የሰበር ችሎት ውሳኔ ሰነድ ለጥናትና ምርምር ሥራ ወይም ለማንዛቤ እንጂ
ለፍርድ አፈጻጸም ዓላማ አያገለግልም

2ኛ ተጠሪ በበኩሉ ያቀረቡት መልስ ለአመልካች የተሠራዉ ካርታ ከፍተኛ ካ.ሜትር ተወስዶ መሆኑን ለ1ኛ ተጠሪ ደግሞ በአነስተኛ ካርታ የተሰራላቸዉ መሆኑን ከአ/አበባ ከተማ መሬት ማናጅመንት የተላከዉ ምላሽ የተገለጸ በመሆኑ፤ አመልካች በስር ፍርድ ቤት ያቀረቡት ክስ ካርታ ይምከን የሚል እንጂ ስለ ዉርስ ሀብት የጠየቁት ነገር የለም በዚህ ችሎት የሚስተናገድ አለመሆኑን፤ የስር ፍርድ ቤት የአመልካችን ክስ ዉድቅ ያደረገበት ተገቢዉን ጭብጥ በመያዝ ማስረጃ መርምሮ በመሆኑ በተሰጠዉ ዉሳኔ የተፈጸመ የህግ ስህተት የለም በሚል ተከራክረዋል፡፡

አመልካች ያቀረቡትን የሰበር አቤቱታ በማጠናከር የመልስ መልስ አቅርበዋል፡፡

የጉዳዩ አመጣጥ ከግራ ቀኙ የቀረበዉ ክርክር ከፍ ሲል የተገለጸዉን ሲመስል ይህ ፍርድ ቤትም የቀረበዉ ክርክር ለሰበር አቤቱታ መሰረት ከሆነዉ ዉሳኔ ከጉዳዩ ጋር አግባብነት ካለዉ ህግ አንጻር ጉዳዩን መርምረናል፡፡ እንደመረመርነዉም ምላሽ የሚሻዉ ጉዳይ በአመልካች በኩል የቀረበዉን ክስ ለመዳኘት የስር ፍርድ ቤት የሥረ ነገር ስልጣን አላቸዉ ወይስ የላቸዉም የሚለዉ ሆኖ ተገኝቷል፡፡ በአመልካች በኩል የቀረበዉ ክስ የተጠየቀዉ ዳኝነት ከይዞታዬ ላይ ተቀንሶ ለ1ኛ ተጠሪ ካርታ የተሰራላቸዉ በመሆኑ ለ1ኛ ተጠሪ የተሰጠዉ ካርታ ይምከን የሚል ስለመሆኑ ከስር ፍርድ ቤት ዉሳኔ ለመረዳት ችለናል፡፡ ተከራካሪ ወገኖች ባያነሱትም ፍርድ ቤቶች የቀረቡላቸዉን ጉዳይ ለማስተናገድ ስልጣን ያለቸዉ ወይም የሌላቸዉ መሆኑን በመመርመር ተገቢዉን ዉሣኔ መስጠት ያለባቸዉ ስለመሆኑ በፍ/ሥ/ሥ/ህግ ቁጥር 9(2) ስር ተመላክቷል፡፡ የፌዴራል ጠቅላይ ፍርድ ቤት ሰበር ችሎትም በመዝገብ ቁጥር 38452 ላይ ገዥ ዉሳኔ ሰጥቷል፡፡ የአስተዳደር ዉሳኔዎችን የሚታዩበት ሁኔታ የፌዴራል የአስተዳደር ሥነ ሥርዓት አዋጅ ቁጥር 1183/2013 ወጥቶ ተግባራዊ ተደርጓል፡፡ የአመልካች ክስም የቀረበዉ ይህ አዋጅ በስራ ላይ ከዋለ በኋላ ነዉ፡፡ የአስተዳዳር ሥነ ሥርዓት አዋጅ ማዉጣት ያስፈለገዉ የአስተዳደር ተቋማት በሰዎች መብቶችና ጥቅሞች ላይ የሚያስከትሉትን ጣልቃ ገብነት በህግ የሚመሩበትና ለህግ የሚገባ መሆኑን ማረጋገጥ በማስፈለጉና የአስተዳደር ተቋማት የዉሣኔ አሰጣጥና የመመሪያ አወጣጥ መርህዎችና ሥነ ሥርዓት እንዲሁም የአስተዳደራዊ ዉሣኔዎች ቅር የተሰኘ ሰዉ የዉሣኔዎችንና የመመሪያዎቹን ሕጋዊነት በፍርድ የሚያስመረምርበት ሥርዓት በመደንገግ አስተዳደራዊ ፍትህን ማስፈን አስፈላጊ ሆኖ በመገኘቱ የአዋጁ መግቢያ በግልጽ አስቀምጧል፡፡ ከአዋጁ መግቢያ በዝርዝር ስንመለከት የአስተዳደር ህግ የስራ አስፈፃሚዉን ስልጣን ግዴታና ተግባር እንዲሁም የተግባራቱን ህጋዊነት የሚመለከት ህግ ሲሆን እየተለጠጠ እና እየተወሳሰበ ከመጣዉ የመንግስት አስተዳደር ስራ አንፃር የአስተዳደር አካላት ከህግ አስፈፃሚነት ስልጣናቸዉ ባሻገር በተግባር ህግ የማዉጣትና ህግ የመተርጎም ተግባራትን የሚያከናዉኑ በመሆኑ የአስተዳደር ህግ እነዚህን ተግባራት ከመፍቀድ ባሻር የአስተዳደር አካላት ተግባራት በጠባቡ ተግባራዊ እንዲደረጉ በማድረግ ለአስተዳደር አካላት ስልጣን ገደብ የሚያበጅ የህግ ማዕቀፍ ተደርጎ የሚወሰድ ነዉ፡፡ የአስተዳደር ህግ የስራ አስፈፃሚዉን የስልጣን ገደብ ከማበጀት ባሻገር ፍርድ ቤቶች ከአስተዳደራዊ ጉዳዮች ጋር በተያያዘ ሚናቸዉ እስከየት ድረስ እንደሚዘልቅ የሚወሰን በመሆኑ ፍርድ ቤቶች በስራ አስፈፃሚዉ ስልጣን ጣልቃ በመግባት ህገ መንግስታዊ የሆነዉን የስልጣን ክፍፍል መርህን እንዳይጥሱ ይረዳል፡፡ ከዜጎች ህገ መንግስታዊ መብትና ነፃነት አንፃር ስንመለከተዉም ከላይ እንደተመለከተዉ የአስተዳደር ህግ የአስተዳደር አካላትን ስልጣን ለመቆጣጠር መሰረታዊ የህግ ማዕቀፍ በመሆኑ ዉጤታማ ተግባራዊነቱ የዜጎች ህገ መንግስታዊ መብትና ነፃነት እንዳይጣስ ዋስትናን የሚሰጥ ነዉ፡፡ በዚህ አግባብም የአስተዳደር ህግ ተግባራዊ ማድረግ የግለሰቦች ሰብአዊና ዲሞክራሲያዊ መብቶች

በተጨባጭ እንዲረጋገጡ ያስችላል፡፡ በዚህም አግባብም በህገ መንግስቱ የተቀመጡትን የህገ መንግስታዊነት የመንግስት መርሆዎች በተጨባጭ እንዲረጋገጡ በማድረግ የህግ መንግስቱን መርሆዎች ማስፈፀም የአስተዳደር ህግ መሰረታዊ ህግ ተደርጎ የሚወሰድ ነዉ፡፡ የአስተዳደር መስሪያ ቤቶች አስተዳደራዊ ድንጋጌ የማወጣት (ከፊል የህግ አዉጪነት ስልጣን) እና አስተዳደራዊ ዉሳኔ ሰጪነት (በከፊል የዳኝነት ስልጣን) ያላቸዉ ሲሆን ከፊል የዳኝነት ስልጣናቸዉን በተመለከተ ጥብቅ እና ዝርዝር ለሆነ የስነ ስርዓትና የማስረጃ ህግ ደንቦች እንዲገዙ የማይገደዱ ቢሆንም እንደ መደበኛ ፍርድ ቤቶች ሁሉ ፍሬ ነገሩን በመስማት፤ በመመዘን እና በመመርመር አረጋግጠዉ አግባብነት ካለዉ ህግ ጋር በማገናዘብ የግለሰቦችን መብትና ጥቅም ሊነካ የሚችል ዉጤት ያለዉ ዉሳኔ የመስጠት ስልጣን አላቸዉ፡፡ የአስተዳደር ዉሳኔ ማለት መመሪያ ማዉጣትን ሳይጨምር የአስተዳደር ተቋማት በዕለት ተዕለት ተግባሩ የሰዎች መብት ወይም ጥቅም ላይ የሚሰጠዉ ዉሳኔ መሆኑን በማመልከት የአስተዳደር ሥነ ስርዓት አዋጅ ቁጥር 1183/2013 አንቀጽ 2(3) የአስተዳደር አካሉን የህግ ማስፈፀም እና ከፊል የዳኝነት ስልጣኑን በማደባለቅ የተሰጠ ትርጉም የተከተለ ቢሆንም የአስተዳደር መስሪያ ቤቶች ዳኝነታዊ ወይም የህግ አዉጪነት ስልጣናቸዉ አተገባበርን አስመልክቶ ብቻ በመደበኛ ፍርድ ቤቶች ቁጥጥር ሊደረግበት የሚችል በመሆኑ መደበኛ ፍርድ ቤቶች የአጣሪነት ስልጣን የሚኖራቸዉ የአስተዳደር አካላት የአስተዳዳር ስልጣናቸዉን በመገልገል ተገቢዉን ማጣራት በማድረግ በሚሰጡት ትዕዛዝ፤ ዉሳኔ፤ በማድረግ ወይም ባለማድረግ በሚገለፅ አስተዳደራዊ ይዘት ባለዉ ዉሳኔ ላይ ሊሆን ይገባል፡፡

በእኛችን ወደ አለዉ ጉዳይ ስንመጣ አመልካች በስር ፍርድ ቤት የጠየቁት ዳኝነት ከይዞታቸዉ ላይ ተቀንሶ አለ አግባብ 2ኛ ተጠሪ ለ1ኛ ተጠሪ ያሰጠዉ ካርታ ይምከን የሚል ነዉ፡፡ ካርታ የመስጠትም ሆነ የማምከን ስልጣን ያለዉ ካርታዉን የሰጠዉ አካል ነዉ፡፡ በተያዘዉ ጉዳይ ካርታ የመስጠት ስልጣን የ2ኛ ተጠሪ ስለ መሆኑ አላከራከረም፡፡ ይህ ማለት የአስተዳደር ዉሳኔ ስለመሆኑ ያሳያል፡፡ በአስተዳደር ስነ ስርዓት አዋጅ 1183/2013 አንቀጽ 2(3) መሰረት አስተዳዳር ዉሳኔ አስተዳዳር መስርያ ቤቶች በዕለት ዕለት ስራቸዉ መሰረት የሚሰሩት ስራ ነዉ፡፡ ከአስተዳደራዊ ዉሳኔዎች ዉስጥም ካርታ ማምከን አስተዳደራዊ ዉሳኔ ተደርጎ የሚወሰድ ነዉ፡፡ አስተዳደራዊ ዉሳኔዎች ደግሞ በአዋጁ አንቀጽ 44 መሰረት ለተቋቋመ የአስተዳደር ተቋም የቅሬታ ማስተናገጃ አካል በአንቀጽ 43 ቅሬታ የሚቀርብበትና ይህ ቅሬታ ሰሚ አካል በአንቀጽ 46 መሰረት የተቋሙን መጨረሻ ዉሳኔ ሲሰጥ በአንቀጽ 49(1) አግባብ ለፌዴራል ከፍተኛ ፍርድ ቤት የክለሳ አቤቱታ የሚቀርብበት ነዉ፡፡ በአመልካች በኩል የቀረበዉ ክስም በአዋጁ በተዘረጋዉ ስርዓት መሰረት ያሉትን ሂደቶች ተከትለዉ ያንን ከጨረሱ (exhaustion of available remedies) በኋላ መምጣት ሲገባቸዉ ቀጥታ ለፍርድ ቤት ያቀረቡት ክስ አዋጁን ያገናዘበ ሆኖ አላገኘንም፡፡ ተመሳሳይ ጉዳይ ላይ የፌ/ዴ/ጠቅላይ ፍርድ ቤት ሰበር ችሎት መዝገብ ቁጥር 220582 (ያልታተመ) ገሸር ዉሳኔ ሰኔ 28 ቀን 2014 ዓ.ም በዋለዉ ችሎት ሰጥቷል፡፡ ጉዳዩ መጀመሪያ የቀረለበት የፌዴራል የመጀመሪያ ደረጃ ፍርድ ቤትም የቀረበለት ጉዳይ ካርታ ይምከን ዳኝነት ጥያቄ ሆኖ ይህን ጉዳይ ለማየት ስልጣን ያለዉ መሆን አለመሆን በመጀመሪያ ማየት ሲገባዉ ዋናዉ ጉዳይ ላይ ዉሳኔ መስጠቱ ይግባኝ የቀረበለት ከፍተኛ ፍርድ ቤትም ይህንን ማረም ሲገባዉ ሳያርም በትዕዛዝ መዝገቡ መዝጋቱ መሰረታዊ የህግ ስህተት የተፈጸመበት ዉሳኔ ነዉ ብለን ተከታዩን ዉሳኔ ሰጥተናል፡፡

ው ሳ ኔ

1. የፌዴራል የመጀመሪያ ደረጃ ፍርድ ቤት በመዝገብ ቁጥር 168017 ላይ በ07/12/2014 ዓ.ም በዋለዉ ችሎት የሰጠዉን ዉሳኔ የፌዴራል ከፍተኛ ፍርድ ቤት በመዝገብ ቁጥር 279899 ላይ በ22/02/2014 በትዕዛዝ ያፀናዉ በፍ/ሥ/ሥ/ህግ ቁጥር 348(1) መሠረት ተሽሯል፡፡

2. በአመልካች በኩል በስር ፍርድ ቤት ያቀረቡት ክስ በአስተዳደር ስነ ስርዓት አዋጅ 1183/2013 አንቀጽ 43 እና 44 የተዘረጋዉን ስነ ስርዓት ሳይጠብቅ የቀረበ ስለሆነ የስር ፍርድ ቤት ጉዳዩን ለማየት ስልጣን የለዉም ብለናል፡፡

3. አመልካች በአዋጁ የተዘረጋዉን ስርዓት ጠብቀዉ ጉዳያቸዉን የማቅረብ መብት ይህ ዉሳኔ አያግዳቸዉም ብለናል፡፡

4. በዚህ ችሎት ለተደረገዉ ክርክር ላስከተለዉ ወጭና ኪሳራ ግራ ቀኙ ይቻቻሉ፡፡

5. የዉሳኔዉ ግልባጭ የስር ፍርድ ቤት ይድረስ፡፡

መዝገቡ ስለተዘጋ ወደ መዝገብ ቤት ይመለስ፡፡

የማይነበብ የአምስት ዳኞች ፊርማ አለበት

አ/ን

ማ ሰታወሻ፡- ይህ የሰበር ችሎት ውሳኔ ሰነድ ለጥናትና ምርምር ሥራ ወይም ለማንዛቤ አንጂ
ለፍርድ አፈጻጸም ዓላማ አያገለግልም